576301

Sturen op veerkracht
en meervoudigheid
(10)(2e)
(10)(2e)
Radboudumc, Kwaliteitsraad,
Raad voor Volksgezondheid & Samenleving
Vught, 27 augustus 2020
Ingendael Discours

Coronastorm, hoe een virus ons verstand wegvaagde

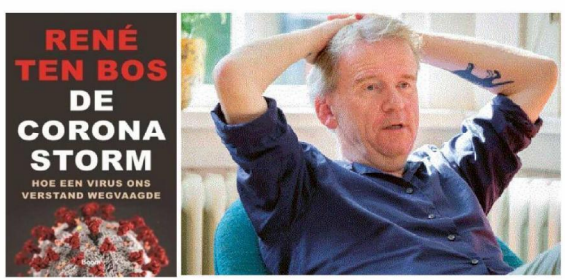

De coronacrisis lijkt wel een omgekeerde oorlog. In een oorlog zijn we bereid ons vege lijf op te offeren voor het goede leven en in deze crisis zijn we bereid het goede leven op te offeren voor ons vege lijf. (JK, LinkedIn 2020)

Wat valt op in de coronastorm?

- Er gebeuren veel dingen zonder dat we willen dat ze gebeuren. Veel agency, zonder agents; fascisme zonder fascisten.
- Nihilisme van deze tijd wordt duidelijk. De enige waarde die ons nog aanspreekt is gezondheid.
- Onwil om de onderliggende problemen te zien, aanpak te curatief en te weinig preventief.
- Keer iedereen die het zeker weet de rug toe. Zekerheid en waarheid zijn niet subtiel genoeg en zijn koren op de molen van complotdenkers, techno-optimisten en maakbaarheidsutopisten

V& RS raadRVS

Ruw ontwaken uit de neoliberale droom

De aloude principes van de Nederlandse samenleving (wederkerigheid, verbinding en solidariteit) zijn teveel naar de achtergrond verdwenen en verdienen een herstel (

Coöperatief ondernemen

- We leven in verwarrende tijden. Het liberalisme heeft veel gebracht. Het kent winnaars, maar vooral ook verliezers.
- Europees alternatief nodig, met nadruk op coöperatie met behoud van individuele vrijheid.

	Nadruk op competitie	Nadruk op coöperatie
Dwang van boven	New Public Management	Klassiek socialisme
Vrijwilligheid voorop	Klassiek liberalisme	*Coöperatieve werkwijze*

V& RS raadRVS

Embracing complexity

Van plannen, implementeren & controleren, naar proberen, reflecteren en leren (JK, Coincide 2020)

Omarm de onzekerheid van het goede

- In de wereld is alles essentieel verbonden en rijk aan patronen die gevormd zijn door geschiedenis en context.
- De wereld werkt niet als een machine waar je kunt sturen door plannen, meten en controleren.
- Verandering is een dans tussen bestaande patronen en events van buiten.
- Het gaat om de mindset en niet om tools. Trend naar lokaal, oog voor details, diversiteit en ongeplande verrassingen, modellen als motor voor reflectie.
- 'Samen leren en verbeteren' (Kwaliteitsraad)

V& RS raadRVS

Raad ↵
Volksgezondheid
& Samenleving

Werkagenda 2020-2024

Verschillen in de samenleving

Gezonde en sociale leefomgeving

Grenzen aan genezen en verbeteren

Zorgen in een krappe arbeidsmarkt

Schurende stelsels

“van crisisaanpak naar organiseren veerkracht”

V&
R S
raadRVS

Kenmerken crisisaanpak

1. **Overleven**
   - Voorkomen Corona-doden
2. **Focus op het virus**
   - Besmetting voorkomen
   - Capaciteit zorg
   - Testen en beschermingsmateriaal
3. **Top down**
   - Weinig lokale variatie
4. **Smal kennisarsenaal**
   - Nadruk op virologische kennis en IC's

V& RS raadRVS

Organiseren van veerkracht

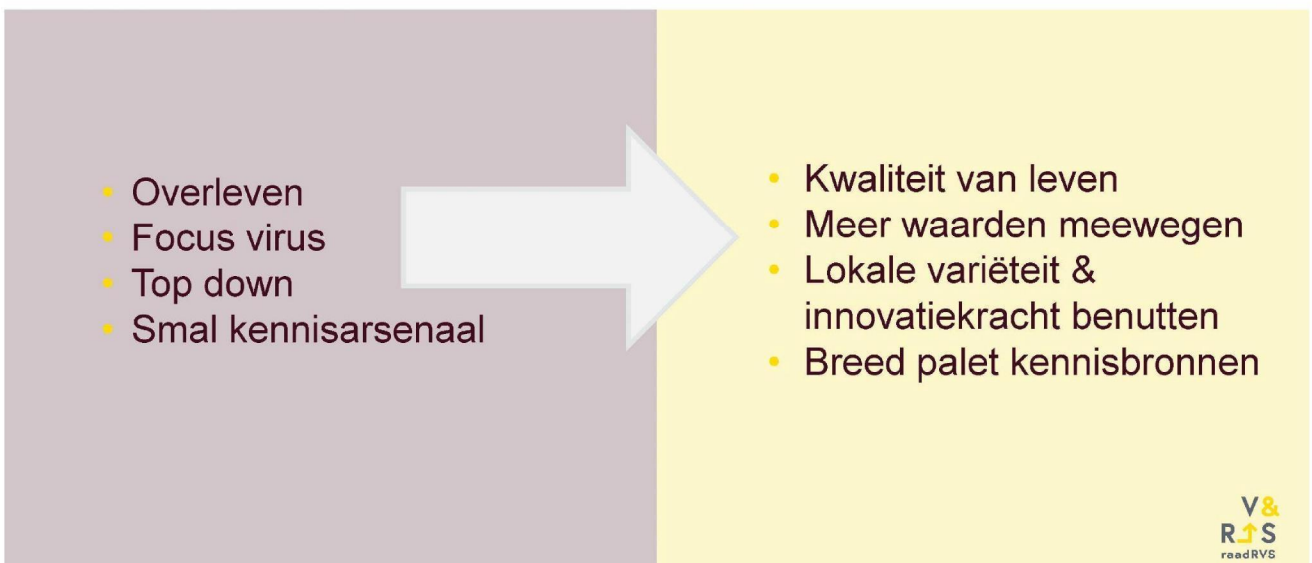

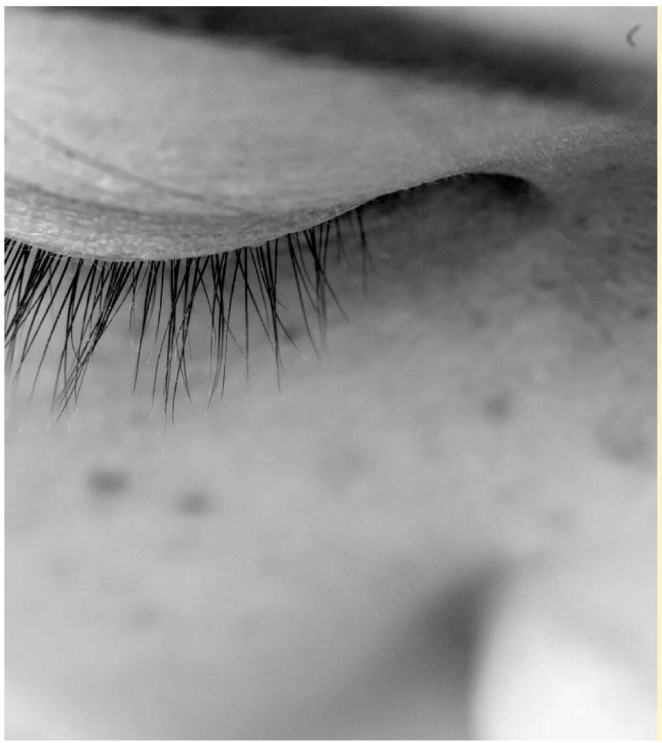

Thema 1. Kwaliteit van leven en sterven

- Meer maatwerk in instellingen, bij bijvoorbeeld bezoekregels
- Stimuleer gesprek over kwaliteit leven en waardig sterven
- Alleenstaanden beperkt samenkomen

V& RS raadRVS

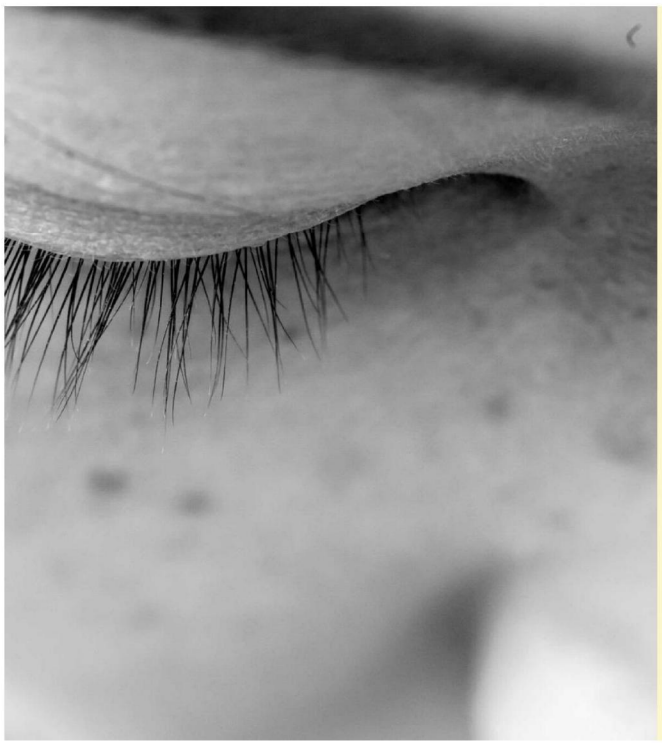

Thema 2. Kwetsbare groepen en ongelijkheid

- Kwetsbaren voor het virus en voor de gevolgen van de maatregelen
- Crisisaanpak leidt tot verscherping van bestaande ongelijkheden en het ontstaan van nieuwe ongelijkheden
- Geef voorrang bij crisismaatregelen aan kwetsbare groepen, bij wie de sociale en gezondheidsrisico's het grootst zijn.

V& RS raadRVS

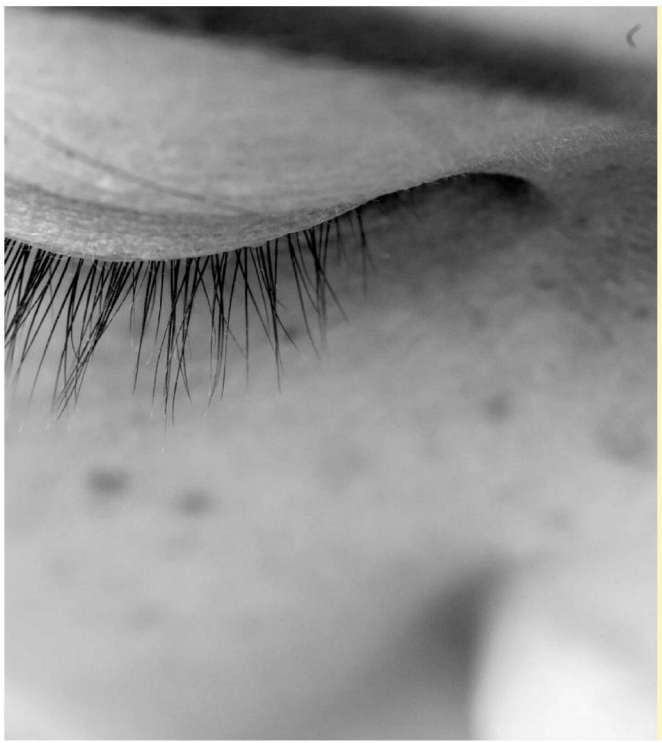

Thema 3. Zorg en ondersteuning

- Gebruik de ruimte voor samenwerking en innovatie ook na de crisis.
- Pas de wet- en regelgeving en financiële kaders aan op de praktijk in plaats van andersom.
- Kijk waar samenwerking zorg ten goede komt (en waar niet).
- Stimuleer innovatie door flexibiliteit in sturing en financiering, met meer ruimte voor maatwerk.

V& RS raadRVS

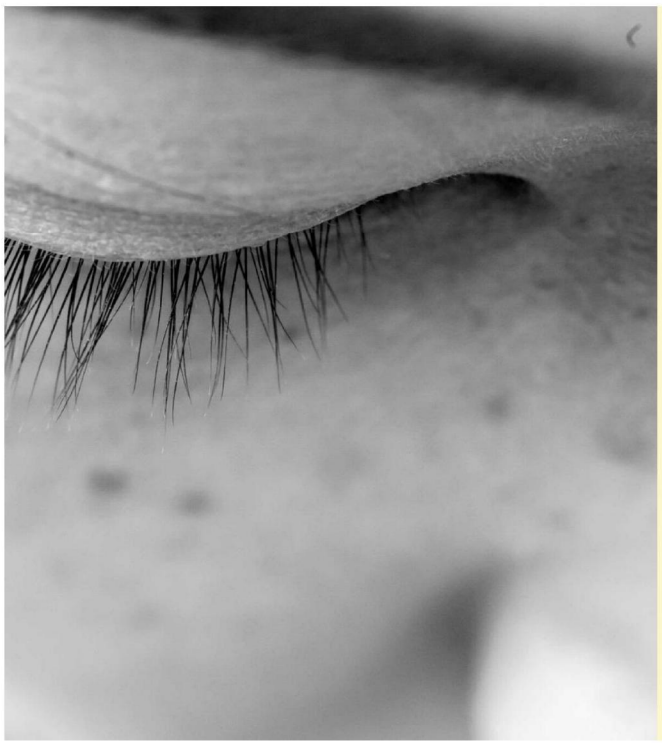

Thema 4. Adaptief bestuur

- Meer ruimte voor maatwerk en veerkracht vergt anders besturen.
- Wetenschap maakt geen keuzes, dat doet de politiek
- Ga over van crisis naar adaptief bestuur, dat in onzekere en complexe contexten ruimte borgt voor brede afwegingen over goed (samen-) leven.
- Organiseer inspraak, ruggespraak en tegenspraak.
- Gebruik ervaring en praktische kennis en geef burgers een grotere rol.

V& R S raadRVS

576301

“Meer ruimte voor maatwerk vergt vertrouwen en veerkracht”

V&
RVS
raadRVS

Raad ↵
Volksgezondheid
& Samenleving

Tot slot

576301

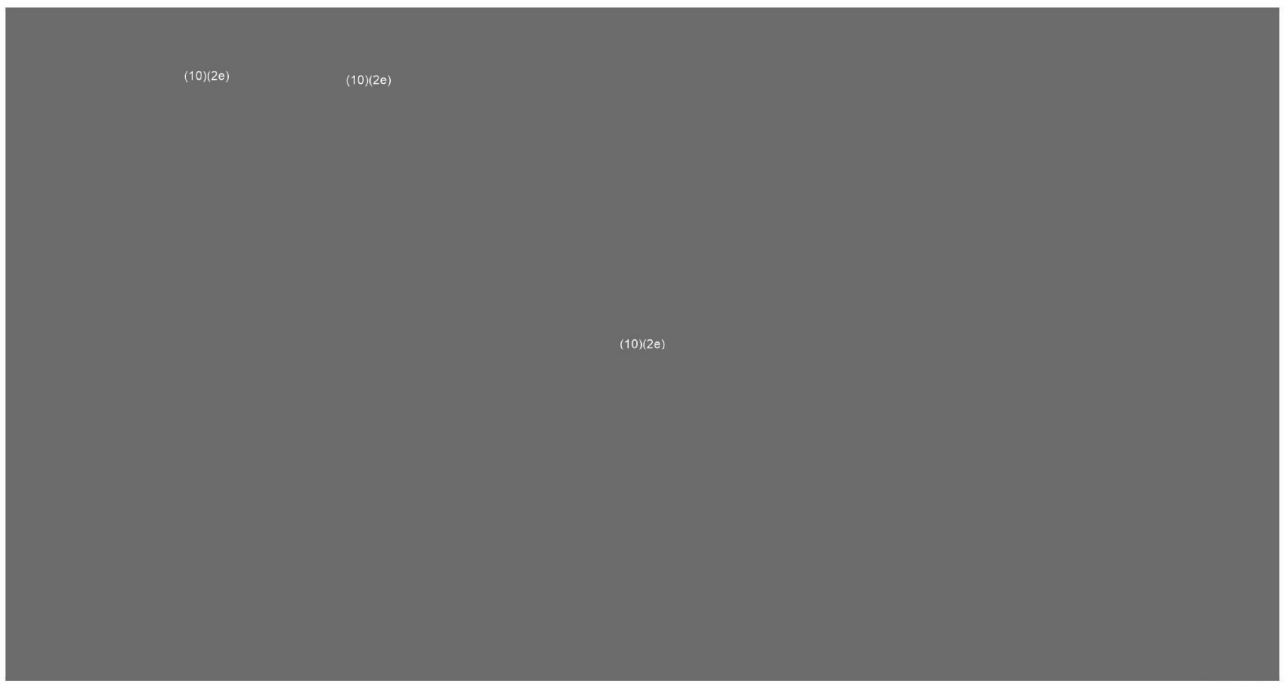

Sturen op vertrouwen en veerkracht?

- Persoonlijke, maatschappelijke, organisatorische en professionele waarden
- Geschiedenis en context
- Data, ervaringen en dialogen
- Verschillende perspectieven
- Open, bescheiden en verbindende attitude
- Van 'being' naar 'becoming'

"Omarm de onzekerheid en complexiteit van het goede"

V& RS raadRVS